

RECENSIONES

REYES BARRADA ORELLANA, MARTÍN GARRIDO MELERO
I SERGIO NASARRE AZNAR (COORD.), *EL NUEVO DERECHO
DE LA PERSONA Y DE LA FAMILIA. LIBRO SEGUNDO DEL
CÓDIGO CIVIL DE CATALUÑA*, BARCELONA, BOSCH, 2011, 990 P.

El procés de codificació del dret civil de Catalunya ha experimentat un avenç molt important amb l'aprovació pel Parlament de Catalunya de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família.

El desenvolupament del dret civil de Catalunya ha estat remarcable en els últims anys amb l'elaboració progressiva del Codi civil de Catalunya. L'aprovació dels llibres cinquè, relatiu als drets reals, tercer, relatiu a les persones jurídiques, i quart, relatiu a les successions, ha significat la integració en un únic text de gran part del dret civil català vigent. No obstant això, quedaven per completar, d'acord amb el que disposa el preàmbul de la Llei 29/2002, de 30 de desembre, primera llei del Codi civil de Catalunya, les matèries relatives a la persona i la família, i a les obligacions i els contractes, que haurien de ser el contingut dels llibres segon i sisè, respectivament.

L'activitat legislativa del Parlament de Catalunya en l'àmbit del dret de la persona i la família ha estat molt profusa des que la Generalitat de Catalunya va recuperar la seva competència legislativa en matèria civil. L'adaptació de la Compilació als principis constitucionals i l'adequació del dret de família a la realitat familiar socialment establerta van ser els primers i principals objectius del legislador català, que es van complir amb l'aprovació de lleis especials i amb la reforma de la Compilació. L'aprovació posterior del Codi de família de Catalunya per mitjà de la Llei 9/1998, de 15 de juliol, va perfilar un cos normatiu bastant complet en matèria familiar. No obstant això, el fet que algunes institucions quedessin fora de la regulació codificada del dret de família, i la posterior i profusa activitat legislativa del Parlament de Catalunya feren necessària la revisió global de tota la matèria. Aquesta tasca s'ha portat a terme amb la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família, que va entrar en vigor el dia 1 de gener de 2011.

D'una forma general, els principals objectius que es pretenen amb l'aprovació del llibre segon del Codi civil de Catalunya són codificar la matèria relativa a la persona i a la família tot remeiant la situació anterior, que per diferents raons mantenia la regulació de certes institucions familiars fora del Codi de família, i actualitzar el dret de família de Catalunya per tal d'adaptar-lo a la realitat social i a les noves demandes. Per tant, l'elaboració del llibre segon significa, no una simple reordenació de la legislació catalana vigent en matèria familiar, de les seves normes

i els seus continguts, sinó la seva revisió, harmonització i sistematització en un sentit ampli, això és, incloent la regulació de la persona física, cosa que comporta la introducció d'un nombre considerable de novetats (preàmbul, ap. 1).

L'activitat legislativa en matèria familiar, en concret l'aprovació del Projecte de llei del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i a la família, va motivar la celebració del V Congrés de Dret Civil Català, organitzat per la Facultat de Ciències Jurídiques de la Universitat Rovira i Virgili, el novembre del 2009. El Congrés va tenir com a principal objectiu fer una anàlisi crítica del Projecte de llei del llibre segon del Codi civil de Catalunya. L'intens intercanvi d'idees que en aquesta plataforma es va produir entre els diferents representants de la comunitat científica i els operadors jurídics, va servir com una primera aproximació a la futura nova normativa, que estava a punt de ser aprovada, i a les possibles incidències que la seva imminent aplicació pràctica, en forma de llei, podia comportar.

De les idees, els debats i les conclusions exposades en el Congrés, sobre la base de la legislació projectada, tracta l'obra que es recensionia, que, a més, incorpora una exhaustiva anàlisi del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i a la família i el qual ha introduït importants modificacions respecte del dret anterior. Per això es tracta d'una obra de referència, no només per la seva novetat, sinó perquè analitza la nova normativa i la compara amb el dret derogat, fet que li atribueix un valor afegit.

L'obra ha estat elaborada per un conjunt de prestigiosos professors universitaris i operadors jurídics —en concret, notaris, registradors i magistrats— que han treballat de forma coordinada per aconseguir un estudi complet de la matèria familiar en sentit ampli, que abasta tant la perspectiva teòrica com la pràctica.

L'estudi s'estructura metodològicament en sis eixos temàtics, cosa que ajuda al seu maneig i en facilita la consulta. Tot això va precedir d'una introducció que analitza, en termes generals, la reforma del dret de família en el Codi civil de Catalunya, a càrrec del catedràtic Francisco Rivero Hernández. En aquest capítol s'avaluen des d'una visió crítica les noves coordenades i les principals aportacions del llibre segon.

Les àrees temàtiques concretes en què s'ha sistematitzat l'estudi teòric són:

a) *La protecció de les persones*. Aquesta part de l'obra consta de sis capítols, dos dels quals són de caràcter més general: en el primer, la catedràtica M. Carmen Gete-Alonso analitza la regulació del patrimoni protegit de la persona discapacitada o dependent, i en el segon el notari Manuel-Àngel Martínez-García analitza les institucions de protecció, en concret l'assistència i el document de voluntats anticipades. Els altres quatre capítols se centren en l'anàlisi de qüestions més concretes relacionades amb el nou règim de protecció de la persona.

b) *El dret patrimonial del matrimoni*. En aquesta part s'aborden, d'una banda, temes clàssics però de gran rellevància pràctica: per exemple, el catedràtic Lluís Puig i Ferriol tracta de la contractació entre cònjuges; el catedràtic Sergio Nasarre Aznar, de la prestació compensatòria o el dret de compensació per raó del treball; el catedràtic Santiago Espiau, de la disposició i ús de l'habitatge familiar des d'una perspectiva teòrica, i el registrador Juan M. Díaz Frare tracta aquesta última qüestió des d'una perspectiva pràctica. D'altra banda, s'analitzen altres temes nous, com els pactes en previsió d'una ruptura matrimonial, tema que aborda el notari Àngel Serrano de Nicolás. Així mateix, aquesta part es completa amb sis capítols més que avaluen problemes més concrets.

c) *La regulació de les parelles de fet* s'aborda en quatre capítols, en els quals el notari Emilio González Bou estudia la convivència regulada i el professor Carles Villagrasa, les situacions convivencials no regulades. A més, en aquesta part s'analitzen unes altres dues qüestions de gran importància: la residència de les parelles amb un element d'estrangeria, i la tensió que es produeix en aquestes situacions entre els principis de llibertat individual i seguretat jurídica.

d) *La mediació familiar* es tracta en dos capítols dedicats a l'estudi de la Llei 15/2009, sobre la mediació en l'àmbit del dret privat a Catalunya.

e) *La potestat i la filiació*. En aquesta part s'estudien de forma concreta dues de les novetats més importants del llibre segon: la catedràtica Susana Navas estudia els drets del menor en les famílies reconstituïdes, i la professora Reyes Barrada, el pla de parentalitat. Així mateix, hi ha tres capítols més que aborden qüestions més concretes relacionades amb la potestat i la filiació.

f) *Els aliments*. En relació amb aquest tema, es tracta la interessant qüestió del dret d'aliments de la persona concursada.

Finalment, la penúltima part es dedica a la incidència que el dret de successions té en el dret de família. Així, el capítol 31, escrit pel notari Martín Garrido Melero, proporciona una visió general i completa de la qüestió, i el capítol 32, a càrrec de Javier Gómez Gállego, registrador de la propietat adscrit a la Direcció General de Registres i del Notariat i vocal permanent de la Comissió General de Codificació, se centra en la qüestió específica de les adquisicions oneroses amb pacte de supervivència. I l'última part consisteix en un estudi de la praxi del dret de família: d'una banda, Antonio Giner Gargallo, registrador de la propietat i degà del Col·legi de Registradors de Catalunya, analitza la doctrina governativa de la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques; d'altra banda, Ana María García Esquius, magistrada i presidenta de la Secció Divuitena de l'Audiència Provincial de Barcelona, analitza les noves tendències jurisprudencials del dret de família.

Es tracta, en definitiva, d'una obra que, a més d'oferir una important aportació doctrinal sobre la matèria, creiem que constitueix un referent de consulta obligada si es vol tenir un coneixement precís i actual del nou dret de la persona i la família a Catalunya.

Anna Giménez Costa
Professora de dret civil
Universitat Rovira i Virgili